

คำอธิบายสรุปสาระสำคัญ

พระราชบัญญัติกองทุนการออมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๔

๑. ความมุ่งหมายของกฎหมาย

เพื่อให้มีระบบการออมเพื่อการดำรงชีพในยามชราภาพที่ครอบคลุมประชาชนทุกกลุ่ม โดยเฉพาะประชากรภาคแรงงานส่วนใหญ่ของประเทศที่เป็นแรงงานนอกระบบยังไม่ได้ได้รับความคุ้มครองเพื่อการชราภาพอย่างทั่วถึง จึงทำให้บุคคลเหล่านี้มีความเสี่ยงที่จะตกอยู่ในความยากจนในวัยสูงอายุ อันเนื่องมาจากไม่มีช่องทางหรือโอกาสเข้าถึงระบบการออมเงินในขณะที่อยู่ในวัยทำงาน เพื่อสร้างความมั่นคงในบั้นปลายของชีวิตตลอดจนเพื่อเป็นการสร้างวินัยในการออมของประชาชนคนไทยในวัยทำงาน จึงสมควรจัดตั้งกองทุนเพื่อเป็นช่องทางการออมขั้นพื้นฐานให้แก่ผู้ที่ยังไม่ได้ได้รับความคุ้มครองเพื่อการชราภาพที่ได้รับบำนาญจากกองทุน อันเป็นการสร้างความเท่าเทียมและเป็นธรรมในการดูแลจากภาครัฐ

๒. สรุปสาระสำคัญของกฎหมาย

หมวดที่ ๑ การจัดตั้งกองทุนและลักษณะกิจการของกองทุน

๑. ฐานะและวัตถุประสงค์ของกองทุน

กองทุนการออมแห่งชาติ หรือ “กอช.” เป็นหน่วยงานของรัฐ และมีฐานะเป็นนิติบุคคลที่ไม่เป็นส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ของสมาชิกและเพื่อเป็นหลักประกันการจ่ายบำนาญและให้ประโยชน์ตอบแทนแก่สมาชิกเมื่อสิ้นสมาชิกภาพ (มาตรา ๕)

๒. ทรัพย์สินของกองทุน ประกอบด้วย (มาตรา ๗)

๒.๑ เงินสะสม

๒.๒ เงินสมทบ

๒.๓ เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้

๒.๔ เงินที่รัฐบาลจัดสรรให้

๒.๕ รายได้อื่น

๒.๖ ดอกผลของเงินหรือทรัพย์สินของกองทุน

๓. อำนาจหน้าที่ของกองทุนกระทำกิจการต่าง ๆ ภายในขอบวัตถุประสงค์ของกองทุน ตามมาตรา ๕ (มาตรา ๘)

๓.๑ ถือกรรมสิทธิ์ มีสิทธิครอบครอง และมีทรัพย์สินสิทธิต่าง ๆ

๓.๒ ก่อตั้งสิทธิหรือทำนิติกรรมใด ๆ ทั้งในและนอกราชอาณาจักร

๓.๓ ลงทุนหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของกองทุน

๓.๔ กระทำการอย่างอื่นบรรดาที่เกี่ยวกับหรือเกี่ยวเนื่องในการจัดให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของกองทุน

หมวดที่ ๒ การควบคุมและการบริหาร

๔. องค์ประกอบของคณะกรรมการกองทุนการออมแห่งชาติ (มาตรา ๑๑)

คณะกรรมการ กอช. ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงการคลัง เป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงแรงงาน เลขาธิการสำนักงานประกันสังคม ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ กรรมการซึ่งเป็นสมาชิกจำนวน ๖ คน กรรมการซึ่งเป็นผู้รับบำนาญจำนวน ๑ คน และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๔ คน โดยในจำนวนนี้ต้องเป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมาย ด้านบัญชี ด้านการเงินและการลงทุน และด้านสวัสดิการชุมชนด้านละ ๑ คน เป็นกรรมการ และให้เลขาธิการเป็นกรรมการและเลขานุการ

๕. อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการกองทุน (มาตรา ๒๐)

๕.๑ กำหนดนโยบาย และออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ และคำสั่งในการบริหาร กิจการของกองทุน

๕.๒ กำหนดนโยบายการลงทุนของกองทุนตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดโดยกฎกระทรวง

๕.๓ กำกับดูแลการบริหารจัดการของกองทุน

๕.๔ ออกข้อบังคับว่าด้วยการปฏิบัติงานของเลขาธิการและรองเลขาธิการด้านการลงทุน และการมอบอำนาจให้ผู้อื่นปฏิบัติงานแทนเลขาธิการและรองเลขาธิการด้านการลงทุน

๕.๕ กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการรับ เก็บรักษา และจ่ายเงินของกองทุน

๕.๖ พิจารณามอบหมายให้สถาบันการเงินหรือนิติบุคคลอื่นจัดการเงินของกองทุน

๕.๗ แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อปฏิบัติการตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

๕.๘ ออกระเบียบ คำสั่ง และข้อบังคับเกี่ยวกับการพนักงาน ระบบพนักงานสัมพันธ์ การบรรจุแต่งตั้ง ถอดถอน และวินัยพนักงานและลูกจ้างของกองทุน การกำหนดเงินเดือนและเงินอื่น ๆ รวมตลอด ถึงการสงเคราะห์และสวัสดิการต่าง ๆ

๕.๙ เสนอแนะต่อรัฐมนตรีในการปรับปรุงอัตราเงินสะสมและเงินสมทบ

๕.๑๐ ปฏิบัติงานอื่นใดเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกองทุนตามที่กำหนด ในพระราชบัญญัตินี้

หมวดที่ ๓ สมาชิกและสิทธิประโยชน์ของสมาชิก

๖. คุณสมบัติการสมัครเข้าเป็นสมาชิก (มาตรา ๓๐)

ผู้มีสิทธิเป็นสมาชิกกองทุน จะต้องเป็นบุคคลสัญชาติไทยซึ่งมีอายุไม่ต่ำกว่า ๑๕ ปีบริบูรณ์ และไม่เกิน ๖๐ ปีบริบูรณ์ และไม่เป็นผู้ประกันตนตามกฎหมายประกันสังคม ซึ่งส่งเงินเพื่อได้รับประโยชน์ทดแทน กรณีชราภาพ สมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการกรุงเทพมหานคร กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ กองทุนสงเคราะห์ตามกฎหมายว่าด้วย โรงเรียนเอกชน หรือสมาชิกกองทุนอื่นหรืออยู่ในระบบบำนาญอื่นตามที่กำหนดโดยกฎกระทรวงกำหนดกองทุน หรือระบบบำนาญอื่นที่สมาชิกไม่มีสิทธิสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘

๗. วิธีการสมัครเป็นสมาชิกกองทุน (มาตรา ๓๑)

การสมัครเป็นสมาชิกให้แสดงความจำนงพร้อมกับจ่ายเงินสะสมเข้ากองทุนซึ่งไม่น้อยกว่า เดือนละ ๕๐ บาท แต่รวมกันแล้วไม่เกินปีละ ๑๓,๒๐๐ บาท

๘. การจ่ายเงินเข้ากองทุน มาจาก ๒ ฝ่าย คือ สมาชิกจ่ายเงินสะสม และรัฐจ่ายเงินสมทบ โดยมีอัตราดังนี้ (มาตรา ๓๒)

๘.๑ สมาชิกที่มีอายุไม่เกิน ๓๐ ปีบริบูรณ์ ได้รับเงินสมทบร้อยละ ๕๐ ของเงินที่สะสมเข้ากองทุนในแต่ละเดือน แต่รวมกันแล้วไม่เกินปีละ ๖๐๐ บาท

๘.๒ สมาชิกที่มีอายุเกิน ๓๐ ปีบริบูรณ์ แต่ไม่เกิน ๕๐ ปีบริบูรณ์ ได้รับเงินสมทบร้อยละ ๘๐ ของเงินที่สะสมเข้ากองทุนในแต่ละเดือน แต่รวมกันแล้วไม่เกินปีละ ๙๖๐ บาท

๘.๓ สมาชิกที่มีอายุเกิน ๕๐ ปีบริบูรณ์ แต่ไม่เกิน ๖๐ ปีบริบูรณ์ ได้รับเงินสมทบร้อยละ ๑๐๐ ของเงินที่สะสมเข้ากองทุนในแต่ละเดือน แต่รวมกันแล้วไม่เกินปีละ ๑,๒๐๐ บาท

๙. การสิ้นสมาชิกภาพ (มาตรา ๓๓)

สมาชิกสิ้นสมาชิกภาพเมื่ออายุครบ ๖๐ ปีบริบูรณ์ ตาย หรือลาออกจากกองทุน

๑๐. การจ่ายเงินให้แก่สมาชิก

๑๐.๑ กรณีที่สมาชิกสิ้นสมาชิกภาพเพราะอายุครบ ๖๐ ปีบริบูรณ์ ให้สมาชิกมีสิทธิได้รับบำนาญจากเงินสะสม เงินสมทบ และผลประโยชน์จากเงินดังกล่าวไปตลอดชีวิต และคืนเงินให้กับผู้มีสิทธิรับผลประโยชน์ หากยังมีเงินคงเหลืออยู่ในบัญชีของสมาชิกผู้นั้น (มาตรา ๓๔ และมาตรา ๓๕)

๑๐.๒ กรณีที่สมาชิกสิ้นสมาชิกภาพเพราะถึงแก่ความตายก่อนอายุครบ ๖๐ ปีบริบูรณ์ ให้บุคคลที่สมาชิกผู้ตายได้แสดงเจตนาไว้กับกองทุนหรือทายาทของผู้ตายแล้วแต่กรณี มีสิทธิได้รับเงินสะสม เงินสมทบ และผลประโยชน์ของเงินดังกล่าวของผู้ตายทั้งหมดจากกองทุน ทั้งนี้ กรณีไม่มีบุคคลซึ่งสมาชิกได้แสดงเจตนาไว้หรือไม่มีทายาท ให้เงินดังกล่าวตกเป็นของกองทุน (มาตรา ๓๖)

๑๐.๓ กรณีที่สมาชิกทุพพลภาพก่อนอายุครบ ๖๐ ปีบริบูรณ์ สมาชิกจะขอรับเงินสะสม และผลประโยชน์ของเงินสะสมทั้งหมดหรือบางส่วนจากกองทุนก็ได้ โดยให้ขอรับได้เพียงครั้งเดียว ส่วนเงินสมทบ และผลประโยชน์ของเงินสมทบจะจ่ายเป็นบำนาญให้สมาชิกเมื่ออายุครบ ๖๐ ปี ซึ่งในกรณีที่สมาชิกคงเงินไว้ในกองทุนทั้งหมดหรือบางส่วน จะนำเงินที่คงไว้นี้มาคำนวณจ่ายบำนาญด้วย (มาตรา ๓๗)

๑๐.๔ กรณีที่สมาชิกสิ้นสมาชิกภาพเพราะลาออกจากกองทุน ให้สมาชิกมีสิทธิได้รับเงินสะสมและผลประโยชน์ของเงินสะสมจากกองทุน ส่วนเงินสมทบและผลประโยชน์ของเงินสมทบให้ตกเป็นของกองทุน (มาตรา ๓๘)

๑๑. การคงเงินไว้ในกองทุน (มาตรา ๓๙)

กรณีที่สมาชิกเปลี่ยนงานและทำให้สมาชิกได้รับความคุ้มครองหรือหลักประกันทางรายได้เพื่อการชราภาพตามกฎหมายอื่นที่มีรัฐหรือนายจ้างจ่ายสมทบเข้ากองทุน หรืออยู่ในระบบบำนาญใด ๆ ให้สมาชิกสามารถคงการเป็นสมาชิกต่อไปได้ โดยสมาชิกจะจ่ายเงินสะสมเข้ากองทุนหรือไม่ก็ได้ แต่รัฐไม่ต้องจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุน

๑๒. การจ่ายชดเชยผลประโยชน์ตอบแทนแก่สมาชิก (มาตรา ๔๔)

รัฐบาลจะรับประกันให้สมาชิกได้รับผลประโยชน์ตอบแทนจากการนำเงินสะสมและเงินสมทบไปลงทุนไม่น้อยกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำประเภท ๑๒ เดือนโดยเฉลี่ยของธนาคารพาณิชย์แห่งใหญ่ ๕ แห่ง ธนาคารออมสิน และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร โดยจะคำนวณเปรียบเทียบผลตอบแทนที่ได้รับกับอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำดังกล่าวในวันที่สมาชิกสิ้นสมาชิกภาพเพราะอายุครบ ๖๐ ปี หรือเสียชีวิต

หมวดที่ ๔ การเงิน การบัญชี

๑๓. กองทุนจะต้องจัดให้มีระบบบัญชีที่เหมาะสมเพื่อบันทึกรายการทางบัญชี และแสดงผลการดำเนินงาน และฐานะการเงินของกองทุนโดยถูกต้องตามมาตรฐานการบัญชี และต้องมีการตรวจสอบภายในเป็นประจำ (มาตรา ๔๕)

๑๔. ให้กองทุนจัดให้มีบัญชี ๓ บัญชี คือ บัญชีเงินรายบุคคล บัญชีเงินบำนาญ และบัญชีเงินกองกลาง (มาตรา ๔๖)

๑๕. ดอกผลที่ได้จากการนำเงินของกองทุนในแต่ละบัญชีไปลงทุนหาผลประโยชน์เมื่อได้หักไว้เป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของกองทุนตามอัตราที่คณะกรรมการ กอช. กำหนดแล้ว ที่เหลือให้จัดสรรเข้าบัญชีเงินรายบุคคลแล้วแต่กรณี (มาตรา ๕๐)

หมวดที่ ๕ การตรวจสอบและรายงาน

๑๖. ให้กองทุนแจ้งยอดเงินสะสม เงินสมทบ พร้อมทั้งผลประโยชน์ตอบแทนของเงินดังกล่าวในส่วนของสมาชิกแต่ละคนให้สมาชิกทราบอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง (มาตรา ๕๑)

๑๗. ให้กองทุนยื่นรายงานแสดงการจัดการกองทุนต่อรัฐมนตรีอย่างน้อยเดือนละ ๑ ครั้ง และจัดทำงบการเงินเพื่อแสดงผลการดำเนินงานและฐานะการเงินของกองทุนเสนอผู้สอบบัญชีภายใน ๑๒๐ วัน นับจากวันสิ้นปีบัญชี และให้จัดทำรายงานประจำปีเสนอรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาเสนอต่อคณะรัฐมนตรี สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภาเพื่อทราบภายใน ๑๘๐ วัน นับจากวันสิ้นปีบัญชี ซึ่งต้องแสดงประมาณการการเงินที่ต้องขอให้รัฐบาลจัดสรรให้เพื่อการดำเนินงานของกองทุนในระยะเวลา ๓ ปี นับจากวันเสนอรายงานผลงานของกองทุนในปีที่ส่งมาแล้ว พร้อมทั้งงบการเงินและรายงานของผู้สอบบัญชีด้วย (มาตรา ๕๒ - มาตรา ๕๖)

หมวดที่ ๖ การควบคุมกำกับจัดการกองทุน

๑๘. ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังมีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลการจัดการกองทุน โดยอาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการจัดการกองทุนหรือแจ้งให้คณะกรรมการดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงและรายงานให้รัฐมนตรีทราบก็ได้ (มาตรา ๕๘)

๑๙. ในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องแสดงบัตรประจำตัวแก่บุคคลที่เกี่ยวข้อง และในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติกองทุนการออมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๔ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา (มาตรา ๕๙ - ๖๑)

หมวดที่ ๗ บทกำหนดโทษ

๑๙. ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง ชัดขวาง หรือไม่ให้ความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติกองทุนการออมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๔ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๓ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๓๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๖๓)

๒๐. กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของผู้ได้รับมอบหมาย ให้จัดการเงินของกองทุนรายใดแสดงข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งในสาระสำคัญ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๕ ปี หรือปรับไม่เกิน ๒,๕๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๖๔)

๒๑. ความผิดตามมาตรา ๖๒ และมาตรา ๖๓ ให้คณะกรรมการเปรียบเทียบที่รัฐมนตรีแต่งตั้งมีอำนาจเปรียบเทียบปรับได้

๓. ผู้รักษาการตามกฎหมาย

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติกองทุนการออมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๔ (มาตรา ๔)

๔. การบังคับใช้กฎหมาย

พระราชบัญญัติกองทุนการออมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๔ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๕๔ โดยมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕๔ เป็นต้นไป เว้นแต่บทบัญญัติในหมวด ๓ สมาชิกและสิทธิประโยชน์ของสมาชิก ให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๕๕ เป็นต้นไป

หมายเหตุ: คำอธิบายนี้มีขึ้นเพื่อประโยชน์ในการเข้าใจสาระสำคัญของพระราชบัญญัติกองทุนการออมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๔ เท่านั้น ดังนั้น การจะปฏิบัติตามพระราชบัญญัติกองทุนการออมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๔ ให้เป็นไปอย่างถูกต้องนั้น ประชาชนจะต้องศึกษา ทำความเข้าใจ ตรวจสอบ และยึดถือตัวบทกฎหมายตามพระราชบัญญัติกองทุนการออมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๔ เป็นสำคัญ